

AE-115

April-2019

B.A., Sem.-II

EC-II (112) : Sociology (Population and Society)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) જવાબવહીમાં પ્રશ્નપત્રમાં છાપ્યા મુજબનો પ્રશ્નનો ક્રમ સ્પષ્ટપણે દર્શાવો.

1. (A) સામાજિક વસ્તીશાસ્ત્રનો અર્થ આપી, તેના અભ્યાસક્ષેત્રની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

વસ્તી-શાસ્ત્રીય માહિતી મેળવવાના “દસ વાર્ષિક વસ્તી ગણતરી” સ્ત્રોતની ચર્ચા કરો.

(B) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

(1) આધુનિક વસ્તીશાસ્ત્રના પિતા _____ છે.

(a) રોબર્ટ માલ્થસ (b) એડવીન કેનન (c) રોબિન્સ

(2) સમગ્ર ભારતમાં જન્મ-મરણની નોંધણી પદ્ધતિને _____ કહે છે.

(a) સિવિલ રજીસ્ટ્રેશન (b) નિદર્શ નોંધણી પદ્ધતિ (c) સેન્સસ

(3) વસ્તીશાસ્ત્રની શરૂઆત _____ નામના અંગ્રેજ વિદ્વાને કરી હતી.

(a) જહોન ગ્રાઉન્ટ (b) રોબર્ટ માલ્થસ (c) વિલિયમ

(4) ભારતમાં નેશનલ સેમ્પલ સર્વે ઓર્ગેનાઈઝેશન _____ માં સ્થપાયું.

(a) 1950 (b) 1850 (c) 1800

2. (A) જન્મદરનો ખ્યાલ સમજાવો. 14

અથવા

લિંગ પ્રમાણ એટલે શું ? લિંગ પ્રમાણનું મહત્વ સમજાવી, ભારતમાં સ્ત્રીના ઓછા પ્રમાણના કારણો જણાવો.

(B) નીચેના વિધાનો સાચા છે કે ખોટા જણાવો : 4

(1) 2011 ની વસ્તી ગણતરી પ્રમાણે ભારતમાં સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ 940 છે.

(2) જન્મ અને મૃત્યુ જૈવિક પ્રક્રિયા છે.

(3) ભારતમાં કર્ણાટક રાજ્યમાં 1000 પુરુષોની સરખામણીમાં સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ 1040 છે.

(4) સંતત નિયમનની પદ્ધતિ બાળ મૃત્યુદરનો ઘટાડો કરે છે.

3. (A) વસ્તી અંગેનો માલ્થસનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14
- અથવા**
- ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
- (B) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 3
- (1) વસ્તીની સંક્રાંતિના સિદ્ધાંત અનુસાર વસ્તીના કદનો સંબંધ _____ સાથે રહેલો છે.
(a) આર્થિક વિકાસ (b) સામાજિક વિકાસ (c) ધાર્મિક વિકાસ
- (2) _____ એ વસ્તીની સંક્રાંતિનો સિદ્ધાંત રજૂ કર્યો છે.
(a) કોલ અને હુવર (b) રોબિન્સ (c) એડવીન કેનન
- (3) મૃત્યુદર પ્રત્યેક _____ ની વસ્તીદીઠ ગણવામાં આવે છે.
(a) 100 (b) 1000 (c) 10,000
4. (A) કુટુંબ નિયોજનનો અર્થ આપી, ભારતમાં કુટુંબ નિયોજનની જરૂરીયાત જણાવો. 14
- અથવા**
- કુટુંબ કલ્યાણ કાર્યક્રમની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓ વર્ણવો.
- (B) નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટા જણાવો : 3
- (1) વિશ્વના કુલ ભૂમિ વિસ્તારનો 2.42 ટકા ભાગ ભારતમાં છે.
- (2) ભારતમાં પ્રથમ કુટુંબ નિયોજન કેન્દ્ર મુંબઈ શહેરમાં શરૂ થયું હતું.
- (3) સ્ત્રી ભૃણહત્યા નિયમન અને અટકાયત કાનૂન ભારતમાં 1975 માં અમલમાં આવ્યો.

Seat No. : _____

AE-115

April-2019

B.A., Sem.-II

**EC-II (112) : Sociology
(Population and Society)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Write in the answer book clearly the same question number as printed in the question paper.

1. (A) Give meaning of Social Demography. Discuss its study field – Subject matter. **14**

OR

Discuss the source of Decennial population census of Data for Human Population.

- (B) Select correct option and fill in the blanks : **4**

- (1) Father of Modern demography is _____.
(a) Robert Malthus (b) Edwin Canon (c) Robbins
- (2) In all India Birth and Death Registration system is called _____.
(a) Civil Registration
(b) Sample Registration system
(c) Census
- (3) British Scientist _____ started Demography.
(a) John Graunt (b) Robert Malthus (c) William
- (4) National sample survey organization was established in India in _____.
(a) 1950 (b) 1850 (c) 1800

2. (A) Explain the concept of Birth rate. **14**

OR

What is sex ratio ? State the importance of sex ratio and state the reason's for low female ratio in India.

- (B) State the following statement are **true** or **false** : 4
- (1) Women Ratio in India according to census 2011 is 940.
 - (2) Birth and Death are biological process.
 - (3) In the state of Karnataka of India there are 1040 female in comparisons to 1000 male population.
 - (4) Population control method decreases child death rate.

3. (A) Explain the Malthus theory of population. 14

OR

Describe theory of optimum population.

- (B) Select correct option and fill in the blanks : 3

- (1) According to theory of population transition the size of population is related to _____.
 - (a) economic development
 - (b) social development
 - (c) religious development
- (2) _____ presented the theory of demographic transition.
 - (a) Kol and Huwer
 - (b) Robbins
 - (c) Edwin Canon
- (3) Death rate is considered in percent as per _____ population.
 - (a) 100
 - (b) 1000
 - (c) 10,000

4. (A) Explain the meaning of family planning and explain the need of family planning in India. 14

OR

Describe achievement of family welfare programme and its limitation.

- (B) State the following statement are **true** or **false** : 3

- (1) Out of total land area of the world 2.42 percentage is occupied by India.
- (2) First family planning centre started at Bombay in India.
- (3) The law of regulation and prevention of female foeticide started in 1975 in India.